

Hur kan de gröna näringarna bli bättre på affärsutveckling?

Hannes Norr

Metod

- Semistrukturerade intervjuer på telefon sommaren 2019
- Ett 30-tal intervjuade aktörer som arbetar med affärsutveckling inom de gröna näringarna

Utmaningar

- Global konkurrens på jordbruksmarknaden
- Ett förändrat klimat
- Åldrande lantbrukarkår

Värderingar som påverkar affärsutveckling

- För smalt tänk inom affärsutveckling som grundar sig på linjära ekonomimodeller, där företagets omsättning i största hand tas i beaktning och andra värden nedprioriteras
- Orimliga förväntningar från rådgivningen på hur mycket lantbruksföretag kan växa i sin omsättning
- Rådgivningen missar många gånger att ta hänsyn till lantbruksföretagarnas ”inre drivkrafter”

Lantbruket i Sverige i siffror

- 10.000 Lantbruksföretagare som driver sin verksamhet på heltid (Jordbruksverket)
- 1400 lantbruksföretag med mer än 4 anställda (Jordbruksverket)
- Detta ställer krav på att rådgivningen både är tillräckligt spetsig och flexibel för att tillgodose olika lantbrukares behov

Behov av en förändrad rådgivning

- Finns insatser inom produktionsrådgivning – men saknas kompetenshöjande insatser inom affärsutveckling (företagsledning, personalhantering, ägarskiften, nystart och investering).
- Lantbrukare behöver även skaffa sig grundläggande kompetens inom affärsutveckling (t.ex strategisk affärsplan, benchmarking, swot-analys m.m)
- Saknaden av kompetenser inom affärsutveckling är en bromskloss som förhindrar ekonomisk utveckling inom företag t.ex möjligheter att få banklån

Varför skaffar sig inte lantbrukare dessa kunskaper?

- Intresserade av sin produktion i första hand
- Upplever att man redan kan tillräckligt, känner sig nöjda med sin situation och vill inte växa
- Man förstår inte att man behöver införskaffa sig nödvändig kunskap när företaget växer
- Känslan av nederlag om man behöver gå en kurs inom företagande
- Rädslan att misslyckas driver lantbruksföretagandet

Behov av utbildningar och kurser

- Finns oerhört få utbildningar eller kurser inom affärsutveckling riktat mot de gröna näringarna i Sverige för tillfället
- De företag som vill växa söker oftast inputs från lantbruket i andra delar av världen eller utanför de gröna näringarna
- De existerande utbildningarna behöver marknadsföras på ett bättre sätt och anpassas så att de går på distans eller under lågsäsong
- Aktörer har svårt att finna långsiktig finansiering för att hålla kurser i affärsutveckling och har därför fått lägga ner dem

Vilka kurser/utbildningar finns?

- LRF/Handelshögskolans företagarakademi/managementprogram
- KCF Pilotkurs i strategisk företagsledning
- Arla/IHM Business Schools utbildning inom företagsledning

Samordning av kompetens- och affärsutveckling på rådgivningssidan

- Inom enskild rådgivning och företagsrådgivning finns samarbeten mellan Växa, LRF konsult och HS inom vissa geografiska områden
- Anställda på rådgivningsföretag vet inte om de har "mandat" att träffas för att diskutera företagsrådgivningsfrågor
- Kluster fungerar som en forum för att diskutera frågorna på "neutral mark"

Digitalisering och teknikutveckling

- Saknas en tydlig dialog mellan primärproduktion och aktörer som digitaliserar livsmedelsbranschen
- De naturliga forumen för dessa samtal är foodventure och agriventure konferenser
- Den digitala arenan ”Samla Sverige” och kartverktyget jordmån.nu

Innovationsarbete (för en biobaserad ekonomi)

- Innovationsgraden är låg – har lantbrukare förmågan att ”lyfta blicken”?
- De gamla kooperationerna har verkat ”hämmande” på affärsutveckling och hållbar omställning genom att de haft oligopol på marknaden
- Fler aktörer arbetar med innovation genom ”case” som sammankopplar aktörer inom primärproduktion, forskning och förädling - stöd genom t.ex EIP-Agri
- Koppla samman värdekedjor och utveckla affärsmodeller – där man kan ta tillvara på resurser (ekonomiska, materiella och kunskapsmässiga) på ett bättre sätt för att en biobaserad ekonomiska kunna uppstå

Affärsutveckling inom landsbygdsprogrammet

- Riktat stöd på rådgivningssidan har övergått i kortare utlysningar
- Inom ramen för affärsutvecklingsstöd otydligt vad man har förs strategi för att utreda effekterna av och hur väl man lyckas med dessa stöd
- Behov av långsiktighet i utlysningar i landsbygdsprogrammet för att främja hållbart och konkurrenskraftigt företagande

Sammanfattningsvis

- Behövs grundligare undersökning kring orsakerna till varför inte lantbrukare skaffar sig nödvändiga kunskaper inom affärsutveckling
- Finns i dagsläget få kurser och utbildningar
- Rådgivningen behöver både en ökad spets och flexibilitet
- Rådgivningen behöver utgå från lantbrukares drivkrafter, målsättningar och kapacitet när det kommer till att växa inom sitt företagande